

Asia: VN/12741/2022

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleisesti esityksestä

Hallituksen esityksessä tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta esitetään kesäkuun loppuun asti voimassaolleiden pykälien uudelleen säätämisestä siten, että säädökset olisivat voimassa vuoden 2022 loppuun saakka. PAM on aiemmin lausunut esillä olevaan lakiluonnokseen jo valmisteluvaiheessa toukokuussa 2022 antaen kielteisen kannan pykälien voimassaolon jatkamiselle niiden vahingollisuuteen vedoten. Esityksessä uudelleen käyttöön otettavaksi esitetään pykälää hygieniavelvoitteista sekä uutena kunnan tai alueen mahdollisuudesta rajoittaa ravintolatoimintaa, jos epidemiatilanne ja terveydenhuollon palvelujen riittävyyden turvaaminen sitä edellyttäisivät. Esityksessä esitetään myös, että jatkossa kunta tai aluehallintaviranomainen voisi myös viimesijaisena keinona sulkea asiakkaiden tai osallistujien käyttöön tarkoitetut elinkeino- ja muun toiminnan tilat määräaikaista tilanteesta, jossa se olisi taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi välttämätöntä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan edellä mainittujen velvoitteiden valvontaa koskevien säännösten voimaansaattamisesta. Esitystä on täydennetty ensimmäisen lausuntokierroksen jälkeen muun muassa tarkentamalla esityksen vaikutuksia ja selkeyttämällä, mitkä määräaikaista pykäläistä poistuisivat tartuntatautilaista samalla, kun osan pykäläistä voimassaoloa jatkettaisiin. Pykälää, jotka koskevat maahantulon rajoitteita, koronapassin käyttöä ja esimerkiksi koronavilkkuja, ei esitetä jatkettavaksi.

Säädösten uudelleen voimaan saattamiselle ei ole perusteita

PAM on aiemmassa lausunnossaan katsonut, ettei perusteita rajoitusten jatkamiseen ole, sillä koronainfektio ei enää täytä yleisvaarallisuuden kriteerejä. Kiitämme ministeriötä mahdollisuudesta lausua esitykseen myös tässä kohtaa valmistelua. Kantamme ei kuitenkaan ole muuttunut. PAM katsoo, että yleisvaarallisuuden kriteerien jäädessä täyttymättä on annettujen tilapäisten pykäliden tarpeellisuus lakannut eikä niiden voimassaolon jatkamiselle tai uudelleen säätämiselle ole siten vaadittavia perusteita. Perusoikeuksien rajoittaminen pykäliden asettamalla tavalla edes varatoimenpiteenä ei ole perusteltua tai oikeasuhtaista. Rajoitusten uudelleen säätäminen tulee aiheuttamaan enemmän vahinkoa kuin rajoituksilla voidaan todentaa olleen hyötyä aiemmissa pandemia-aalloissa. PAM katsoo, että säädösten jatkaminen on erittäin haitallinen päätös ravintola-alan palautumiselle koronapandemian aiheuttamasta kriisistä. Muistutamme myös päättäjiä siitä, että myös THL on arvioinut, että ”pelkästään rajoitussäätelyn voimassaolon jatkaminen voi aiheuttaa epävarmuutta yrityksissä siitä huolimatta otettaisiinko rajoituksia enää ollenkaan käyttöön. Jo pelkkä säätelyn aiheuttama epävarmuus voi aiheuttaa haitallisia vaikutuksia kuten viivästyttää suunniteltuja investointeja sekä uusien työntekijöiden palkkaamista.” Ravintola-ala työntekijöineen on tällä hetkellä sellaisessa tilanteessa, ettei tällaiseen kohtalokkaaseen virheeseen, joka pykäliden uudelleen käyttöönotto olisi, ole yksiselitteisesti varaa.

PAM haluaa muistuttaa lausunnossaan, että kritiikkimme kohdistuu ennen kaikkea ravintola-alan nostamiseen piittaamattomasti tikun nokkaan pandemian torjunnassa. Tarkoituksena ei ole asettaa vastakkain asiantuntijoiden näkemyksiä pandemian mahdollisista uusista aalloista ja terveysturvallisuuden merkityksestä näissä aalloissa, vaan tuoda esille, että nyt valittu linja on kohtuuton ja ravintola-alan työntekijöiden ja alan yrittäjien perusoikeuksia kylmäkiskoisesti rikkova. Hallitus voi halutessaan valmistautua uuden pandemia-aallon tuloon valmistelemalla säädöksiä ja pykäläiä, mutta niiden toimeenpano varmuuden vuoksi ei ole eri alojen kokeman kohtelun osalta yhdenvertaista. Myöskään epidemiologisesti katsottuna perusteita rajoitteille ei tällä hetkellä ole ja siten valmisteluita säädösten jatkamiseen ei tulisi jatkaa. Ministeriön perustelua säädösten tarpeellisuudelle sairaanhoidon kuormittumisen osalta ei voida sellaisenaan hyväksyä, sillä terveydenhuoltojärjestelmän kuormitus koronan osalta ei tällä hetkellä ole sellainen, että pykäliden voimaantuloa voitaisiin pitää välttämättömänä ja oikeasuhtaisena.

PAM katsoo, että jos ministeriössä nähdään varautuminen tuleviin pandemia-aaltoihin välttämättömänä, tulee aiempien rajoitusten jatkamisen sijaan etsiä uusia tapoja ja kaikkia aloja kunnioittavia mahdollisuuksia. PAM ei pidä perusteltuna, että pandemian hillitsemistyötä tehtäisiin edelleen keskittyen yhden alan rajoittamiseen. Pandemia-aikana erityisesti ravintola-alan työntekijät ovat joutuneet kohtuuttomasti kärsimään jatkuvista ravintola-alaa koskevista rajoitteista.

Rajoitusten kohdentaminen ravintola-alaan on kohtuutonta

Kuten hallituksen aiemmassa esitysluonnoksessa, niin myös nyt tehdyn esityksen pääasiallisten vaikutusten arvioinneissa on keskitytty ravitsemisalaa koskevien rajoitusten vaikutuksiin ja haittoihin. Esityksen saatetekstissä sivulla 16 kohdassa 4.3. todetaan seuraavasti: ”Väliaikaisten rajoitussäännösten ottaminen uudelleen lakiin olisi todennäköisesti aikaisempaa tuhoisampaa niin pienille ja keskisuurille yrityksille kuin laajemminkin elinkeinoelämälle, koska mahdollisten toimien kompensointi ei olisi nykyisen valtioneuvoston päätöksen mukaan mahdollista enää 30.6.2022 jälkeen. Tällöin elinkelpoiset yritykset ja niiden työpaikat olisivat vaarassa, sillä tähän mennessä käytetyt yritysten koronatuotot eivät enää riittäisi kantamaan uusien rajoitustoimien ylitse.”. PAM on tästä samaa mieltä ja siksi ihmettelemme edelleen jo viime kierroksella esillä ollutta esityksen virheellistä väittämää, että rajoituksiin liittyvä toiminta olisi jo vakiintunut tiiviiksi osaksi ravintoloiden toimintaa ja rajoitusten jatkaminen ei siten aiheuttaisi haittaa tai rajoittaisi ravintoloiden toimintaa. Tämä ei pidä paikkaansa vaan rajoitusten voimassaolo rasittaa sekä alan yrityksiä ja sen työntekijöitä.

Ravintola-alalta on siirtynyt merkittävä määrä työntekijöitä muihin tehtäviin ja epävarma jatko saa yhä useamman miettimään alan vaihtoa. Tämän vuoksi pykälän voimassaolo saattaa synnyttää peruuttamatonta tuhoa koko alalle. Pandemia on kestänyt jo yli kaksi vuotta ja on kestänyt, että Suomessa aallosta toiseen pandemiaa yritetään ratkaista samoilla välineillä, joissa ravintoloiden rajoittaminen on ollut keskeisessä asemassa. Muissa pohjoismaissa tai esimerkiksi Virossa ei ole voimassa enää koronarajoituksia. PAM katsoo, että myös Suomessa ravintola-alan työntekijöillä tulee olla mahdollisuus ja oikeus tehdä työtään ilman jatkuvaa uhkaa sulkemisesta ja rajoittamisesta. Rajoitusta koskevien lakien voimassaolon jatkaminen antaa alalle väärän viestin siitä, onko alalla työskentely ja yrittäminen tällä hetkellä turvallista ja ovatko tulevat päätökset riittävän ennakoitavissa. Pykälän voimassaolon jatkaminen tulee vaikuttamaan negatiivisesti ennen kaikkea mielikuviin, työntekeksen tapoihin sekä vetovoimaan alalla.

Haluamme myös nostaa esille, että toisin kuin esityksen osuus lausuntopalautteista (Kappale 6, s 31), antaa ymmärtää, niin aiemmalla lausuntokierroksella on tullessa lausunnoissa nostettu esille myös rajoitteiden romahduttava vaikutus koko ravintola-alalle.

Ravintola-alan työntekijät tarvitsevat korvauksia, jos rajoituksia vielä asetetaan

PAM muistuttaa, että koronaepidemian johdosta asetetuilla ravintola-alaa erityisesti koskevilla rajoituksilla on pitkäaikaisia vaikutuksia kriisitoimialojen työntekijöiden toimeentuloon, kun merkittävä osa heistä on joutunut purkamaan säästöjään tai velkaantumaan välttämättömien menojen kattamiseksi lomautusten ja irtisanomisten myötä. Työntekijöiden toimeentuloon kohdistuvien tukitoimien puute on myös heikentänyt esimerkiksi matkailu- ja ravintola-alan vetovoimaa, kun alalla työskentely koetaan oman toimeentulon kannalta riskialttiina. Tämän vuoksi PAM katsoo, että koronapandemian hillintään on rakennettava uusia välineitä ja etsittävä oikeudenmukaisempia ratkaisuja ravintolarajoitusten potentiaalisen uudelleen käyttöönoton sijaan.

PAM haluaa myös muistuttaa, että hallitus ei ole PAMin useista esityksistä huolimatta osoittanut kiinnostusta tukea palvelualan työntekijöitä pandemiatilanteessa valmistelemalla korvausmallia valtion rajoitustoimien vuoksi toimeentulonsa menettäville. PAM katsoo, että koronarajoitusten vuoksi työttömäksi jääneille ja lomautetuille työntekijöille olisi tullut maksaa täysi korvaus menetyksistään. PAM katsoo, että työttömyysturva on väärä tapa menetysten korvaamiseen pandemian kaltaisissa tilanteissa erityisesti, kun rajoitukset kohdistuivat niin yksiselitteisesti vain muutamaan alaan. PAM katsoo, että niin kauan kuin rajoitteiden aiheuttamia vaurioita ei pyritä millään tavalla kompensoimaan myös työntekijäpuolelle, ei ole perusteltua etsiä keinoja edellä mainittujen kohdennettujen rajoitteiden voimassaolon jatkamiseen.

PAM painottaa lausunnossaan edelleen, että esitykselle ei ole perusteita ja siten rajoituksista tulee luopua. Rajoittamisen sijaan tulee viimein keskittyä pitkän ajan valmiussuunnitelman luomiseen tavalla, joka huomioisi paremmin myös työntekijöiden toimeentulon takaamisen. PAM kantaa erityistä huolta esitysten vaikutuksista ravintola-alaan ja Suomen maineeseen vastuullisena päättäjänä.

Helsingissä 16.6..2022

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Annika Rönni-Sällinen

puheenjohtaja

Lisätietoja:

Eveliina Reponen

yhteiskuntasuhteiden vastaava

Reponen Eveliina
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

